

УДК 619:616.995.132:616.24/33-036:636.4

ПОЛІІНВАЗІЇ СВИНЕЙ СТРОНГІЛОЇДАМИ, ШЛУНКОВИМИ ТА ЛЕГЕНЕВИМИ НЕМАТОДАМИ

Пономар С.І., Гончаренко В.П., Антіпов А.А., Пономар З.С.
 Білоцерківський національний аграрний університет, м. Біла Церква

Стронгілоїдоз, метастронгілоз, та олуланоз є захворюваннями відомими та досить поширеними серед свинопоголів'я різних куточків Світу. Аналіз відомостей щодо них дозволяє стверджувати, що переважно мають місце нематодозні шлункові, кишкові та легеневі поліінвазії. Оптимізація боротьби з останніми вимагає ретельного вивчення епізоотичної ситуації, розробки диференційованих схем терапії та профілактики з урахування складу паразитоценозів [1-5].

Здійснення протигельмінтозних заходів без знання епізоотичної ситуації та оцінки ефективності переважно виступають у ролі першопричин звикання гельмінтів до антигельмінтиків – розвитку в паразитів, які не підлягли достатній антигельмінтній дії етіотропного засобу (що не призвело до загибелі, елімінації), стійкості до нього, формуванню „антигельмінтної резистентності“ [6].

Враховуючи викладене вище є особливо актуальним при розробці та впровадженні заходів боротьби з інвазіями маловивченими та малопомітними (неврахованими в конкретних практичних умовах). До таких інвазій, значною мірою, можна віднести стронгілоїдозну, метастронгілозну та олуланозну. зважаючи на те, що різні аспекти епізоотології цих інвазій потребують подальшого вивчення.

Мета досліджень. Вивчення у лісостеповій і поліській зонах України поширення та динаміки поліінвазій свиней стронгілоїдами, метастронгілоїдами й олуланами.

Матеріали та методи досліджень. Дослідження провели в період 2007-2008 років у господарствах з виробництва свинини Житомирської, Чернігівської, Черкаської, Київської, Вінницької та Хмельницької областей. Здійснюючи кількісні гельмінтологічні дослідження за методами копрогельмінтооскопії з використанням лічильної камери Білоцерківського Національного аграрного університету [7, 8] та компресорної мікроскопії біопатів слизових шлунку і дванадцятипалої кишки, відібраних за допомогою гастродуоденоскопа [8, 9], обстежили 12476 тварин (1,5-місячних – 2486 гол., 2-4-місячних – 2526, 4-6-місячних – 2646, свиней на відгодівлі – 2869, свиноматок – 1080 та кнурів-плідників – 869 гол.).

Результати досліджень та їх обговорення. Дослідження показали, що з числа досліджених 6784 свиней (54,38 %) виявилися інвазованими стронгілоїдами. З них тільки у 0,8 % (100 гол.) констатували стронгілоїдозну моноінвазію. У решти тварин була змішана нематодозна інвазія, зокрема, у 0,52 % (72 гол.) – стронгілоїдозно-метастронгілозна, 4,75 (539 гол.) – стронгілоїдозно-олуланозна та у 2,29 % (286 гол.) – стронгілоїдозно-метастронгілозно-олуланозна (табл. 1).

Моноінвазію стронгілоїдами виявили у тварин усіх груп – найвищою EI була у 1,5-2-місячних поросят (1,48 %). Найвищого рівня EI стронгілоїдами разом з метастронгілоїдами (0,72 %), а також стронгілоїдозно-метастронгілозно-олуланозна (4,08 %) досягали у тварин віком 4-6 місяців, стронгілоїдами та олуланами – на відгодівлі (7,77 %).

Пік II стронгілоїдами спостерігали у поросят 2-4-місячного віку (за виключенням змішаної стронгілоїдозно-олуланозної інвазії – у 4-6-місячних тварин): за моноінвазії – 2992,0±403,11 яєць в 1 г фекалій, стронгілоїдозно-метастронгілозно інвазування – 4242,0±1032,75, стронгілоїдозно-олуланозного – 7635,67±433,19 і стронгілоїдозно-метастронгілозно-олуланозного зараженя – 6751,75±513,95 яєць в 1 г фекалій. Тобто свині інтенсивніше заражались стронгілоїдами (вищою була приживлюваність останніх у макроорганізмі) за умов одночасного паразитування зі стронгілоїдами метастронгіл та олулан. Підвищення рівня II за умов збільшення числа компонентів змішаного інвазування відмітили й щодо метастронгілозної та олуланозної інвазії. На нашу думку, прояв цього феномену пояснюється, насамперед, підвищенням сприйнятливості інвазованого організму до зараження з причини імунодепресивного впливу гельмінтів.

Оцінка вище зазначеної ситуації, як свідчення відносно незначного поширення стронгілоїдозної, метастронгілозної та олуланозної інвазій (у вигляді моно-, та змішаних різнокомпонентних інвазій), була б необ'єктивною. Аналіз стану проблеми показує її небезпечність. Звертає на себе увагу те, що, за рідким виключенням ці інвазії у господарствах, свинопоголів'я яких досліджували, не були констатовані. Це означає, спеціальні (відносно них) заходи боротьби не здійснювались, а дегельмінтизації, що проводились, відносно стронгілоїдозної, метастронгілозної та олуланозної інвазій були «сліпими». Такі умови проведення антигельмінтних обробок, як відомо, є одними з провідних, що сприяють розвиткові та підвищенню антигельмінтної резистентності та зниженню ефективності протигельмінтозних заходів у цілому.

Таблиця 1 – Рівень інвазування свиней нематодами

Інвазії	Показники	Гельмінти	Групи тварин					
			1,5–2-місячні	2–4-місячні	4–6-місячні	відгодівельні	свиноматки	кнурі-плідники
Стронгілоїдозна	EI	C	1,48	0,95	0,79	0,42	0,37	0,23
	II	C	169,46±19,3	2992,0±403,11	1278,0±242,11	454,17±130,36	35,0±8,66	15,0±5,0
Стронгілоїдозно-метастронгілозна	EI	CM	0,48	0,59	0,72	0,69	0,56	–
	II	C	54,17±8,92	4242,0±1032,75	4163,16±762,83	743,16±140,32	55,0±9,22	–
		M	497,5±125,1	1101,33±237,1	1600,53±326,16	1901,58±277,03	1798,33±406,51	–
Стронгілоїдозно-олуланозна	EI	CO	1,0	3,99	5,33	7,77	6,2	4,14
	II	C	112,4±20,09	6371,98±428,07	7635,67±433,19	2396,52±168,06	607,91±56,77	269,44±34,96
		O	50,0±7,16	599,81±41,78	1000,65±59,40	1406,96±100,38	3009,55±451,73	2503,75±306,64
Стронгілоїдозно-метастронгілозно-олуланозна	EI	CMO	0,44	2,49	4,08	3,52	0,19	0,12
	II	C	49,09±9,29	6751,75±513,95	3628,82±317,22	2801,29±257,87	20,0±10,0	10,0±0
		O	588,18±113,1	1959,48±220,93	2851,11±265,07	3420,16±304,08	1840,0±610,0	1650,0±0
		O	160,0±34,77	436,19±40,6	1344,82±132,05	3250,29±301,32	4670,0±2740,0	3980,0±0

Примітки: 1. EI – екстенсивність інвазії, II – інтенсивність інвазії. 2. C – стронгілоїдозна, M – метастронгілозна, O – олуланозна інвазії. 3. Піку EI та II підкреслені.

Розділ 8. Патологія тварин, клінічна біохімія, якість і безпека тваринницької продукції

Небезпеку також складає те, що особливо сприйнятливим до стронгілоїдозного, метастронгілозного та олуланозного інвазування є молодняк свиней, у якого патогенна дія гельмінтів проявляється, зокрема, імунодепресивною дією, наслідками якої є підвищена сприйнятливість макроорганізму до інвазування та інфікування [10-14].

Висновки та перспективи подальших досліджень. 1. Стронгілоїдозна, метастронгілозна та олуланозна інвазії свиней є поширеними у господарствах з виробництва свинини Лісостепу та Полісся України, вони переважно зустрічаються у вигляді змішаних інвазій, різних за своїм складом та інтенсивністю інвазії. 2. За поліінвазій інтенсивність нематодозного інвазування вища. 3. Зважаючи на недостатнє врахування реальної стронгілоїдозної, метастронгілозної та олуланозної епізоотичної ситуації, що значною мірою стає причиною зниження ефективності протинематодозних заходів, подальші дослідження доцільно спрямовувати на уточнення відомостей щодо епізоотології гельмінтозних інвазій, розробку ефективних схем їх профілактики та лікування з урахуванням складу поліінвазій та патогенетичних зрушень у інвазованому макроорганізмі.

Список літератури

1. Шеховцов, В.С. Асоціативні хвороби свиней / В.С. Шеховцов, Ю.О. Приходько, Л.Н. Луценко [та ін.] // Вет. медицина: Міжвід. темат. наук. збірник. – Х., 1988. – Вип. 75. – С. 182-194. 2. Матузенко, В.А. Стронгілоїдоз свиней на Україні: Автореф. дис. ... канд. вет. наук: 03.00.20 / В.А. Матузенко. – Біла Церква, 1976. – 20 с. 3. Паулиас, В.Ю. Паразитоценоз желудочно-кишечного тракта свиней / В.Ю. Паулиас. – М.: Агропромиздат, 1990. – 80 с. 4. Пономар, С.І. Проблеми боротьби зі стронгілоїдозом свиней та шляхи їх вирішення / С.І. Пономар // Вісник Білоцерків. держ. аграр. ун-ту. – Вип. 3, ч. 1. – Біла Церква, 1997. – С. 126-129. 5. Пономар, С.І. Епізоотологія стронгілоїдозної інвазії свиней у Лісостепу та Поліссі України / С.І. Пономар // Науковий вісник ветеринарної медицини: 36. наук. Праць. – Біла Церква, 2009. – Вип. 2 (68). – С. 56-60. 6. Borau, J.C. Anthelmintic resistans in helminths: a dynamic global problem / J.C. Borau, R.F. Rolfe // Abstracts of the 8-th Inter. Congress of Parasitol., 10-14 october 1994, Izmir-Turkey, 1994. – Vol. 1. – P. 27. 7. Пономар, С.І. Рекомендації щодо застосування камери для підрахунку яєць гельмінтів / С.І. Пономар. – Біла Церква, 2001. – 12 с. 8. Довідник з диференціювання збудників інвазійних хвороб тварин / Пономар С.І., Гончаренко В.П., Соловійова Л.М.; за ред. С.І. Пономаря. – К.: Аграрна освіта, 2010. – 337 с. 9. Рекомендації щодо гастроудоденоскопічних досліджень тварин за шлунково-кишкових гельмінтозів / [С.І. Пономар, Н.М. Сорока, А.В. Абрамов та ін.]. – К, 2010 – 13 с. 10. Мамыкова, О.И. Методические рекомендации по иммунопрофилактике и комплексной терапии гельминтозов на основе сочетанного применения антгельминтиков и иммуностимулирующих средств / О.И. Мамыкова // Труды Всерос. ин-та гельминтологии им. К.И. Скрябина. – М., 2001. – Т. 37. – С. 266-270. 11. Рекомендації з попередження та ліквідації нематодозів свиней / В.М. Горжеев, В.Ф. Титаренко, С.І. Пономар [та ін.]. – Біла Церква, 2001. – 22 с. 12. Gamble, H.R. Evaluation of excretory-secretory antigens for the serodiagnosis of swine trichinellosis / H.R. Gamble, D. Rapic, A. Marinculic, K.D. Murrell // Veterinary Parasitology. – 1988. – Vol. 30. – P. 131-137. 13. Gamble, H.R. Trichinellosis / H.R. Gamble // Office International des Epizooties. Manual of standards for diagnostic tests and vaccines. List A and B diseases of mammals, birds and bees. Fourth edition. – Paris, France, 2000. – P. 322-327. 14. Gamble, H.R. International Commission on Trichinellosis: recommendations on the use of serological tests for the detection of Trichinella infection in animals and man / H.R. Gamble, E. Pozio, F. Bruschi [et al.] // Parasite. – 2004. – Vol. 11. – P. 3-13.

POLYINVASIONS OF PIGS BY STRONGILOIDS, STOMACH AND LUNG NEMATODES

Ponomar' S.I., Goncharenko V.P., Antipov A.A., Ponomar' Z.S.

Bila Tserkva National Agrarian University

Helminthological investigation of pigs in Steppe-forest and Fore-forest Ukraine there were done by quantity methods (coprohelminthoscopy with the use of calculative camera of Bila Tserkva National Agrarian University and bioplate microscopy of stomach and intestine mucus taken with the help of gastroduodenoscopy). Allowed to clarify epizootic situation as to polyinvasion of pigs by strongiloids, stomach and lung nematodes.

There was established that investigation of pigs in Steppe-forest and Fore-forest Ukraine has a mixed feature. Out of 12476 tested pigs 53,38 % were infected by Strongiloides. Out of them only in 0,8 % cases monoinvasion was determined, 0,52 % – strongilose-metastrongilose, 4,75 % – strongilose-olulanose, 2,29 % – strongilose-metastrongilose-olulanose.

УДК 619:636.7:616.995.429.1.-036.2:615.285

ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРЕПАРАТУ «ADVOCATE» ПРИ ДЕМОДЕКОЗІ СОБАК

Пономаренко О.В.

Національний науковий центр «Інститут експериментальної і клінічної ветеринарної медицини», м. Харків

Пономаренко А.М., Федорова О.В.

Харківська державна зооветеринарна академія, м. Харків

За останні роки демодекоз набув дуже широкого розповсюдження серед собак у багатьох містах України [2, 3, 4, 7, 9]. Дані численних досліджень свідчать про важливу роль демодекозу в етіологічній структурі хвороб шкіри [5, 10, 11].

Для лікування демодекозної інвазії собак запропоновано велику кількість лікарських засобів з різних груп хімічних сполук. З огляду на значне поширення демодекозу серед собак та звикання паразитів до акарицидів, які використовуються для лікування даної інвазії, питання щодо вивчення ефективності нових препаратів та схем їх застосування залишається дуже актуальним [1, 6, 8].

Мета роботи. Метою роботи було – вивчити епізоотичну ситуацію щодо демодекозу собак у м. Харкові та дослідним шляхом встановити лікувальну ефективність препарату «Advocate» при демодекозній інвазії.

Матеріали і методи. Проведено клініко-паразитологічне обстеження 122 собак з різним ступенем ураження шкіри. Тварини належали мешканцям м. Харкова. Спеціальні дослідження провели із застосуванням акароскопічних методів досліджень. При вивченні особливостей епізоотології демодекозу звертали увагу на поширення, вікову і сезонну динаміку інвазії, форми прояву та характер перебігу хвороби.

У досліді з вивчення ефективності препаратів, було використано 36 хворих на демодекоз собак, яких розділили на три групи по 12 голів у кожній. Тварин першої дослідної групи лікували із застосуванням препарату «Advocate», який за допомогою спеціальної піпетки наносили на шкіру поміж лопаток, триразово з інтервалом 4 тижні. Собакам другої дослідної групи внутрішньом'язово вводили дектомакс із розрахунку 1 мл/30 кг маси тіла кожні п'ять діб п'ятиразово. Зовні місця ураження шкіри у собак обох дослідних груп обробляли 0,05 % аверсектиновою маззю двічі на тиждень протягом трьох тижнів. Собак третьої дослідної групи лікували із застосуванням аверсектинової мазі, згідно вищеведеної методики. На 14 та 28 добу після лікування провели повторні дослідження матеріалу на наявність кліщів.

Результати роботи. При обстеженні спеціальними методами 122 собак із різними патологіями шкіри у 36 тварин виявили кліщів роду *Demodex* на різних стадіях розвитку (EI – 29,5 %). Під час проведення клінічного обстеження хворих собак встановили наявність локальної і генералізованої форм демодекозу. Частіше реєстрували локальну форму хвороби (88,9 %). У чотирьох тварин хворобу вважали за генералізований демодекоз (EI – 11,1 %). У хворих тварин спостерігали значне уражен-